

Ku2022/01357

**Remissvar över betänkandet (SOU2022:44) Kreativa Sverige!
Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i
kulturella och kreativa branscher**

Svenska Unescorådet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher. Svenska Unescorådet tackar för möjligheten att lämna remissvar. Svenska Unescorådet är Sveriges nationalkommission till Unesco och har i uppdrag att ge regeringen råd och underlag om frågor relaterade till Unesco, samt sprida information och kunskap om Unescos verksamhet i Sverige. Som FN:s ansvariga organ för kultur har Unesco en viktig normativ roll gällande trygghet av kulturarv samt främjande av kulturell mångfald och kreativitet.

Svenska Unescorådet ställer sig bakom betänkandets övergripande förslag. Vi håller med om mycket av det som betänkandet lägger fram som utmaningar och behov av en strategi, samt strategins utgångspunkter och vision och målsättningar, även om konstnärlig frihet hade kunnat betonas ytterligare i dessa delar. Vi anser att en ny strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher kan vara ett viktigt verktyg för att främja en mångfald av kulturyttringar och konstnärlig frihet. En stark och fri kultursektor har potential att främja demokratiska, öppna och hållbara samhällen.

Unescorådet anser att frågor gällande upphovsrätt och ekonomiska förutsättningar för företagande ligger utanför vårt mandatområde och kommer därför huvudsakligen att fokusera vårt remissvar till frågor relaterade till konstnärens ställning och konstnärlig frihet.

Svenska Unescorådet vill påminna om att Sverige har ratificerat Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (2005). Som medlemsstat till Unesco berörs också Sverige av Unescos rekommendation om konstnärens ställning (1980), för vilken Sverige ska

rapportera implementeringen av vart fjärde år. Att en mångfald av kulturyttringar, konstnärers villkor och konstnärlig frihet är förankrat i internationella normativa instrument gör att det finns en starkare grund för deras existensberättigande. Båda dessa är viktiga instrument i Sveriges aktiva kulturpolitik nationellt i Sverige så väl som i internationell samverkan och internationellt utvecklingssamarbete.

Svenska Uneskorådet noterar att utredningen inte verkar ha använt sig av Unescos konventioner och rekommendationer på kulturområdet, något som vi beklagar. Svenska Uneskorådet vill påminna om att Unesco är en stor källa till kunskap rörande kultursektorns villkor och utveckling, globalt och i enskilda länder, vilket inkluderar förutsättningar för den svenska kultursektorn. Unesco är även en samarbetspartner och arena för den svenska kulturskapare.

Att Sverige i sin kulturpolitik tar ett ansvar för att stödja och stärka kultursektorn, så väl i Sverige som internationellt är av största vikt. Sverige är ett litet land beroende av internationella samarbeten och export på kulturområdet. Sverige bör verka för att den svenska kultursektorns internationella samarbeten- och utbyten överlever och utvecklas. Detta är ett åtagande som Sverige har i och med ratificeringen av Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (2005).

Möjligheter till finansiering är en förutsättning för konstnärligt arbete för stora delar av kultursektorn och därmed för konstnärlig frihet. Konstnärer och kulturskapare är den värdeskapande kärnan i de branscher som betänkandet rör. Svenska Uneskorådet har ett pågående arbete där vi samlar kulturskapare, forskare och journalister för samtal om yttrandefrihet. I dessa samtal är det tydligt att osäkra arbetsvillkor, bristande finansiering och social otrygghet är en av de främsta utmaningarna för konstnärligt skapande och konstnärlig frihet. Vid genomförande av en ny strategi för kulturella och kreativa branscher bör social trygghet för yrkesverksamma på kultur- och medieområdet, inklusive frilansare och kulturskapare som lever på stipendier tas i beaktande. Det gäller trygghet i form av sjukpenning, a-kassa och pensioner.

Gällande 7.6 Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom) vill Uneskorådet påminna om att Unesco har utsett 15 världsarv i Sverige samt tre kreativa städer inom Unescos nätverket för kreativa städer.

Våra svenska världsarv och de kreativa städerna utgör en stor tillgång för Sverige och fungerar som plattformar för arbetet med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Det finns en stor kraft i lokala och regionala kulturen och dess betydelse för såväl turism som kreativitet kan betonas ytterligare. Kulturella platser som kreativa städer och världsarv platser är utmärkta pilotområden för kreativt skapande och nya former för detta, och kan användas för att förbättra möjligheter för konstnärer och kreatörer. Dessa platser utgör även en möjlighet för utökad tillgång och deltagande i kulturlivet, särskilt för marginaliserade grupper och personer.

De samiska näringarna inom kulturella och kreativa branscher är av vikt för Unescorådet arbete med urfolksspråk, något som just nu uppmärksammas globalt i och med FN:s dekad för urfolksspråk. Vi delar Sametingets förslag för att främja de samiska kulturella och kreativa företagen. De är även en viktig del i tryggheten av de immateriella kulturarven.

Om kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska kunna prägla samhällets utveckling krävs hållbara sociala och ekonomiska villkor för kulturen, att yttrandefrihet och kulturens oberoende ställning säkerställs, att förutsättningar för kulturens arenor för det gemensamma samtalet finns, samt internationalisering av kulturlivet.

Kulturella och kreativa branscher har en roll i att skapa sysselsättning, goda arbetsförhållanden, stödja entreprenörskap, kreativitet och innovation och att uppmuntra tillväxten av micro-, små- och medelstora företag, stärka individer, främja social inkludering och minska fattigdom. Verksamheten kan uppmuntra kreativitet och innovation för en hållbar tillväxt och utveckling då den bidrar till kvinnors, unga, migranternas och äldre personers försörjning och delaktighet på arbetsmarknaden samt stärker personer i sårbara situationer. Resultat inom kulturella och kreativa branscher kan även främja de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Det är av största vikt att möta de akuta utmaningar som covid-19-pandemin har orsakat och strukturella utmaningar som den har belyst. Detta för att säkerställa kultursektorns överlevnad och utveckling, nationellt och globalt.

Covid-19-pandemin tydliggjorde den viktiga roll som kulturen spelar för samhällets utveckling. Kultursektorn i Sverige och internationellt har drabbats hårt av pandemin samtidigt som kulturens betydelse för människor och för samhället kanske aldrig har varit så tydlig som under pandemin.

Kulturen har också ett bredare samhällsbidrag som bör tas tillvara i utvecklingen av krisresistenta och hållbara samhällen.

Anna-Karin Johansson
Generalsekreterare
Svenska Unescorådet